

ПЕРЕДМОВА

Історія має дві ролі. Її перша роль — бути слідом. Деякі сліди дуже красиві, ними хочеться пишатися, милуватися, поставити їх десь на видне місце, щоб усі завжди знали й пам'ятали про ці шедеври людської долі. Інші сліди жахливі, огидні, неприємні, за них соромно, їх хочеться приховати й забути. А ще історичні сліди — ті, що й красиві й некрасиві, — є чимось подібними до давніх рослин на камені: одні — видно добре, інші — складно розібрати, а те, чого не видно, доводиться домальовувати в уяві.

Друга роль історії — бути дзеркалом. Це дзеркало показує, де людина хвора й де її треба лікувати. Не знаючи своїх уразливих і сильних сторін, не знаючи своїх недугів і не лікуючи їх, людина може тяжко занедужати, утратити комфорт життя, зрештою втратити саме життя. У вседержавних чи всесвітніх масштабах те саме: якщо кожна людина не пізнає вад людської суті на прикладі історії і не зробить висновків для їх подолання — цілі нації занепадуть, а людство загрузне в постійному колі страждань.

Ніщо не робить людину людянішою, ніж історія. Ніхто не підтримує цей світ, окрім вас. Але для достойної справи потрібна гідна підготовка. Цей зошит дасть вам змогу поглянути на історію людства з різних сторін, а ще — він допоможе вам навчитися думати різними способами, бо хтозна, яку професію ви опануєте в майбутньому. Виконувати абсолютно всі завдання в цьому зошиті не обов'язково. Прислухайтеся до ваших учителів — вони самі зможуть вибрати вправи до кожної теми.

І не забувайте: історія — то не збірка оповідок, а система, і її варто усвідомити. Кожен із нас є частиною цієї системи. Кожен із нас може цю систему продовжити. Кожен із нас може цю систему змінити.

Посилання на всі презентації за QR-кодом:

Урок № 1

Діагностичне оцінювання із всесвітньої історії за програмою 7 класу

1. На руїнах якої античної цивілізації виникали перші середньовічні «варварські» держави?

2. Як називалася східна вціліла частина Римської імперії? До якого століття вона проіснувала?

3. Де виник іслам? Як звали того, хто його запровадив?

4. Назвіть три стани середньовічного суспільства («ті, хто...»).

5. Що таке «феод»?

6. Хто такі «варяги»? Куди здійснювали свої походи?

7. Що таке «хрестові походи»: хто, проти кого і в період яких століть їх здійснював?

8. Реконкіста: де відбувалася, проти кого і в період яких століть?

9. У чому всесвітня важливість англійської «Великої хартії вольностей» 1215 року?

10. На які дві гілки остаточно поділилося християнство внаслідок церковного розколу 1054 року?

11. Гуситські війни: де відбувалися, у якому столітті й заради чого?

12. У чому різниця між романським і готичним стилями в середньовічній архітектурі?

Урок № 2–3

Причини й передумови Великих географічних відкриттів. Великі географічні відкриття XV–XVI ст.

ЗАВДАННЯ № 1

За допомогою інформації з підручника та власної аналітики розсортуйте обставини Великих географічних відкриттів на причини й передумови.

Передумова — це певне складення обставин, які створюють сприятливі умови для подальших наслідків. Наприклад, щоб між сусідами сталася сварка, мають бути передумови — низка подій у їхніх стосунках, які сприяли формуванню обопільної неприязні. Утім, передумови не завжди до чогось призводять. Скажімо, не всі люди сваряться через пережиті незручності, бо вміють і хочуть розмовляти, домовлятися і доходити компромісу.

Причина — це певна обставина, яка стала мотивацією до події. Наприклад, сусід посварився із сусідом через ранковий гуркіт (гуркіт став причиною сварки), бо він хотів поспати довше, адже мав сьогодні вихідний. Утім, сварки могло б і не статися, якби не передумови: один сусід часто залишав сміття на території другого сусіда, перед тим як викинути його вже ввечері. Так накопичувалися неприязнь і претензії. Причин може бути декілька, як і передумов.

Передумови можуть зумовлювати причини, які призводять до конкретної дії (*передумова — причина — дія*).

Кажучи про наші історичні приклади, розгляньмо це так. Завершення війни Іспанії з арабами в 1491 році (кінець Реконкісти), звичайно, є саме передумовою для початку Великих географічних відкриттів, адже Іспанія тепер не обтяжена конфліктом і може використовувати свій ресурс для зовнішніх досліджень. Утім, завершення Реконкісти не обов'язково посприяло б мандрівній активності іспанців — вони могли б просто почати мирне життя, відновлюючи країну, і ніколи б не відкрили нових країв.

Передумови	Причини
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>

Обставини: 1491 рік — завершення війни за вигнання арабів з Іспанії та Португалії (кінець Реконквісти); португальські мореплавці протягом XV ст. відкривають довгий морський шлях до Індії навколо Африки; сухопутний шлях до Індії заблоковано через завоювання турками Візантії в 1453 році; уряди Португалії та італійських міст відмовляють Христофорові Колумбу в проєкті «короткого шляху в Індію», тоді він звертається до Іспанії; географ Тосканеллі неправильно припустив, що до Індії можна швидко доплисти «західним шляхом»; поява покращеного човна — каравели; поява вдосконалених навігаційних пристроїв; Іспанія та Португалія змагаються за першість у захопленні нових земель; гостра потреба європейців у золоті та сріблі для розвитку своєї торгівлі та промисловості.

ЗАВДАННЯ № 2

Використовуючи інформацію з підручника, установіть пари між видатними мореплавцями та їхніми відкриттями (досягненнями).

Мандрівник	Відкриття (досягнення)
Бартоломеу Діаш (1488)	
Христофор Колумб (1492)	
Васко да Гама (1498)	
Америго Веспуччі (1499, 1502)	
Фернан Магеллан (1519–1521)	

ЗАВДАННЯ № 3

Спираючись на матеріал підручника, відновіть пояснення про Тордесільяський договір, використовуючи перелік поданих нижче слів.

Договір у Тордесільясі (1494) — ...

Перелік слів для відновлення: в історії, укладений, сфер, про пере-діл, впливу, перший, договір, Іспанією, а саме, за його, між, країнами, та Португалією, Америку, Азію, умовами, іспанці, а португальці, заби-рали.

Урок № 4

Конкіста — завоювання Нового світу. Створення колоніальних імперій

ЗАВДАННЯ № 1

Спираючись на матеріал підручника, відновіть пояснення про Конкісту, використовуючи перелік поданих нижче слів.

Конкіста Америки — це ...

Перелік слів для відновлення: освоєння, протягом, іспанцями, процес, обох, жорстокий, Америк, XVI ст., учасники, конкістадорами, процесу, називалися.

ЗАВДАННЯ № 2

Використовуючи інформацію з підручника або інтернет-пошук, визначте діяльність перших іспанських конкістадорів.

Лідер конкістадорів	Цивілізація, яку захопили	Наслідок для цивілізації
Ернан де Кордоба (1517–1518)	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>
Ернан Кортес (1519)	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>
Франсіско Пісарро (1531–1536)	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>	<div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid #ccc; background-color: #f0f0f0; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div>

Зміст

Урок № 1.	Діагностичне оцінювання із всесвітньої історії за програмою 7 класу	4
Урок № 2–3.	Причини й передумови Великих географічних відкриттів. Великі географічні відкриття XV–XVI ст.....	6
Урок № 4.	Конкіста — завоювання Нового світу. Створення колоніальних імперій.....	9
Урок № 5.	Наслідки Великих географічних відкриттів: мануфактурне виробництво і наймана праця. Становлення капіталістичних відносин.....	12
Урок № 6.	Практичне заняття. Повсякденне життя Західної Європи. Становище європейських жінок і дітей у XVI–XVIII ст.	15
Урок № 7.	Гуманізм як інтелектуальний рух доби Відродження. Епоха Відродження (Ренесанс)	21
Урок № 8.	Відродження та культура бароко. Найвизначніші представники Відродження та бароко. Народження нової європейської науки	22
Урок № 9.	Католицька церква напередодні Реформації. Мартін Лютер. Протестантизм.....	24
Урок № 10–11.	<i>Практичне заняття.</i> Світ природи та людей очима католика, православного і протестанта.....	29
Урок № 12.	Тематична контрольна робота № 1 для 8 класу із всесвітньої історії.....	32
Урок № 13.	Становлення абсолютної монархії у Франції	36
Урок № 14.	Кардинал де Рішельє. Кардинал Мазаріні. Міністр Жан-Батіст Кольбер. Піднесення Франції завдяки реформам.....	39
Урок № 15.	Володіння Габсбургів. Карл V.....	40
Урок № 16.	Національно-визвольна боротьба в Нідерландах. Утрехтська унія....	46
Урок № 17–18.	Королівська реформація в Англії. Єлизавета I. «Криваве законодавство» й огорожування.....	47
	<i>Практичне заняття.</i> Історичний портрет монарха XVI–XVIII ст.	47
Урок № 19.	Англійська революція. Олівер Кромвель. Утвердження парламентаризму. Білль про права	54
Урок № 20.	Тематична контрольна робота № 2 для 8 класу із всесвітньої історії.....	60
Урок № 21.	Річ Посполита — шляхетська демократія.....	63
Урок № 22.	Тридцятилітня війна. Вестфальська система міжнародних відносин	69
Урок № 23.	Експансія Османської імперії. Сулейман Пишний. Політика турків у Європі. Кримське ханство	75
Урок № 24.	Прихід Петра I до влади. Фактори московської політичної моделі. Зовнішня і внутрішня політика Петра Романова. Становлення Російської імперії	79
Урок № 25.	Тематична контрольна робота № 3 для 8 класу із всесвітньої історії.....	81
Урок № 26.	Початок індустріальної (промислової) революції та її вплив на життя різних верств населення. Просвітництво	85
Урок № 27.	Освічений абсолютизм	89

Урок № 28.	Міжнародні відносини у XVIII ст.	92
Урок № 29.	Колонії Великої Британії у Північній Америці. Війна за незалежність Сполучених Штатів Америки	96
Урок № 30–31.	Східна модель держави. Китай і Японія у XVI–XVIII ст.	98
Урок № 32.	Індія та Персія у XVI–XVIII ст.	101
Урок № 33.	Тематична контрольна робота № 4 для 8 класу із всесвітньої історії ...	105
Урок № 34.	Узагальнення знань до курсу «Ранній Новий час в історії людства» ...	108